

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ № 15 г.Назрань"

РАССМОТРЕНО:
на заседании МО
Протокол № 1
от «28» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО:
зам. директора по УВР
Протокол № 1
от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО:
директор ГБОУ
"СОШ № 15 г.Назрань"
_____ Евлоева Л.И.
Приказ № 3\1
от «29» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык (Ингушский)»

для обучающихся 3-х классов

г.Назрань, 2023 г.

Д1акхетора каьхат

Г1алг1ай метта программа оттаяь Г1алг1ай республика Минобразоване могояьча балха программага хьежжа, ишколан базисни дешара планага йилла. Программа нийсьяь 3 класса дешархой кийчбаь хила безача боарамга хьежжа, сакхетам лакхбара боарамга хьежжа.

Программа ювзаяь я Россе Федераци 1илман образовани Министерства приказаца 06.10.2009 № 373 "Федеральни 1аьдала образовательни стандарт юххьанцара юкьара образованена юкьейоалаяра а ч1оаг1ьяра а", иштта Россе Федераци базисни дешара планага хьежжа, Россе Федераци образоване Миннистерство ч1оаг1даьча приказаца «от 9 марта 2004 г.№1312 реализующих программы общего образования» (в ред. Приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 №241, от 241, от 30.08.2010 №889 , от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74).

Балха программа оттаяь Г1алг1ай Республика Министерство могадаьча «Г1алг1ай мотт» яхача дешара книжка чулоацамах. Оттадаьраш:Г1ондалой З.А., Оздой И.Р., Патнаькъан У. С. Книжка тоадаь ялхлаг1аза арахийцад, Магас, издательство «Сердало» 2021, 192 оаг1о.

Юххьанцарча ишколе д1адолалу бера дешар, шерлу цун гонахьарча вахарца йола юкь-моттигаш, хувцалу юкьара дарж а, ше шийна вовзийта эшаш хилар а совдоал. Т1аккха дерригача а дешара бух хьахул юххьанцарча ишколе. Г1алг1ай метто, кхыча предметаша санна, метта 1илма даькье ший ма1анца а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а доккха ма1ан да.

Метта, йоазон а къамаьла хоамаш карадерзарца дешархой торо хул кхыйола дешара предметаш 1омае, цунца цхьана гонахьарча вахарах долчох шоашта ховр шерде.

Ишкола хьалха латта декхараш кхоачашдара 1алаьмате доккха ма1ан да наьна метта, х1ана аьлча, ишколо болх цу метте д1аболабарца караерзаю бери дахарца гульяь а наьна метта белгалйоалаш йола хьаькьала хозал, дуненах лаьца бола берий

кхетам алсам а боаккх, уж г1улакх долаш, эзде болаш кхебу, царна дешар 1омадарал совг1а деррига а декхараш кхоачашду.

Алапаш 1омаделехъа йолча юкъа г1алг1ай мотт хъехара кертера декхар да къамаъла, г1улакха цхъадола тайпаш 1омадар (къамаълага ладувг1ар, цунах кхетар; йистхила 1омадар; дешар, язде хар).

Цунца цхъана кхыйолча дешара предметий санна, г1алг1ай метто юххъанцарча дакъе кхоачашде деза цхъадола маъха юкъара г1улакхаш да:

- дешархой 1аламах а 1илмах а юххъанцара кхетам кхебар;
- логически уйла е кхедар;
- къахъегам а, цунца цхъана дешара а бола ло1ам кхебар;
- лакхарча классашка дешара эшача оамалашка хъежжа, деша бераш кийчдар;
- гонахъара вахарца йола юкъ-моттиг а, наъха йола дог-уйла а кхетадеш хилар.

Г1алг1ай мотт 1омабеш дешархой дешай боарам шербар а да ч1оаг1а маъхе. Дешай боарам совбаларца керда дешаш берий лексике хуле, цар торо лургъя дешархошта х1ара денна йоазув-дешар 1омадара дакъе т1ехдика хила. Юххъанцарча классий дешархой лексика боарам 3000 гаргга дош хила деза, царех 600 дош карадерзаду цар 1-ча классе, 700-шолг1ача классе, 800-3-чу классе, 850-4-чу классе. Хъехархоcho ший ло1ама цар боарам совбоаккхаш х1ара классе юкъедоаладе тарлу кхы а 50-70 дош.

Уж дешаш карадерзадаъ д1ахъо цар лексически цхъа ма1ан хилар а дайзе, омонимаш, синонимаш, антонимаш довзийтарца, дешхъалхений, суффиксий г1онца керда дешаш кхолларца.

Дешархошта бовзийт деша фонетически, морфологически оттам, цар 1омаду къамаъла доакъош а, цар грамматически категореш а, предложене чу цу къамаъла доакъош кхоачашду синтаксически г1улакх а. Лексически а, грамматически а дакъе дешаш карадерзадар диъ шера д1ахъо.

Грамматически а, орфографически а материал программа юкъе йоалайя я х1ара т1айоаг1ача классе шеръяра, к1оаргъяра, чоалха

яккхара хъисапе. Мотт 1омабара а къамаъл кхедара а г1улакх кхоачашдеш я самукъадоаккхаш, еша дог доаг1а тексташ а упражненеш а.

Барта, дувцара къамаъл кхедар хила деза дешархой язде 1омалуча хана а, грамматикех бола хоамаш царна бовзийташ а, язье тексташ оттаеш а, упражненеш кхоачашъеш а. Х1ара урока берий йистхилар алсам хила деза: хаттараш деш, царна жоп луш, шоаех лаьца дувцаш, в1аши къамаъл деш, хъехархочунца юкъ-моттиг лелаеш, дийшачун чулоацам хъабувцаш.

Дешай ма1ана, дешаш нийса д1аалара, нийса яздара болх беш хилар маьхала да. Белгалъяча темах, суртах, дувцарах лаьца дувцара, хаттара, айдара, т1адожара предложенеш, тексташ, диалогаш оттае 1омаде деза бераш.

Дешара предмет 1омаяра жам1аш

Юхъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархочунна г1алг1ай метта программа караерзаяь ховш хила дезар:

-г1алг1ай мотт а, пачхъалкхен мотт а, гонахъара вахар довзара а г1ирс хиларах кхеташ хилар;

-ишколе а вахаре а г1алг1ай мотт харах пайда эца хьинар хилар;

-г1алг1ай мотт а, къаман культура а, эзди хилар а цхъатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;

-тайп-тайпарча хъалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкъ-моттигаш лелае хар карадерзадар.

Юхъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара метапредметни жам1аш:

-хозаш дола къамаъл цхъатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхыча хоамий технологий кепашка хазар);

-дешаш, дешдоакъош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;

-белгалъяча темах диалог оттаде, дizza а, лоацца а хаттарашта жопаш дала а, диалог д1айолае а, чакхъяккха а дог дар карадерзадаь хилар;

- кийчо яь а, йоацаш а, кхеташ, сиха къоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хъаювца 1омадаь хилар;

-хъехархочун новкъосталца а ше а орфографически а,

пунктуационни а бокъонаш лоръеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;

-ше язбаъ болх тахка а, г1алг1ай меттах шийна ховчох вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерзадаъ хилар;

-ишколе а, ишкола арахъа нийсархошка а, боккхийчарга а йистхила хар карадерзадаъ хилар.

Юхъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара предметни жам1аш:

-ладувг1а ховш хилар: дувцачун чулоацамах а кхеташ, къамаъл хазара хъисапе т1алацар;

-г1алг1ай метта фонетически система йовзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а алапаш а, оазаш а къестеае, дешаш доакъошта декъа а, оазаш ала а ховш хилар;

-ший метта йоаца (т1аййцача дешашка мара ца лела) оазаш а, оазий цхъанкхетараш а довза а, нийса хъаала а ховш хилар;

- дешаш, цар грамматически формаш а йовзаш, уж мишта хъахиннад а, царех предложенеш в1ашаг1йохка а, къамаълах пайда эца а ховш хилар;

-нийса яздара бокъонаш йовзаш хилар: доккха алап, дешдоакъошца дош сехъадаккхар, сецара хъаракаш;

-текст доакъоох екъа а, царна ц1ераш тахка а, план оттае а, х1аман, сурта куц-кеп довзийта а ховш хилар;

-мотт къаман культура цхъа дакъа а, уйлан г1ирс а, паччахъалкхен мотт а хиларах кхеташ хилар.

Дешара предмета чулоацама маъха оаг1онаш:

Юхъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархой программа караерзайича хила деза жам1аш:

- дешархо къаман г1улакхаи эздеаи т1акхийна хилар;
- дезала вахар довзаш хилар;
- ший къаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачхъалкхен гражданин ше волга ховш хилар;
- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахъа а.

Дешара плана юкъе г1алг1ай метто д1алоаца моттиг.

Программа оттаяь юхъанцара юкъарадешара пачхъалкхен дешара стандарта буха т1а, базисни дешара плана г1алг1ай метта луш йолча торонашца нийсьеш. Г1алг1ай мотт хъехара башхо белгалъяьккха тематически планашка хъежжа.

Юхъанцарча ишкола балха программа чу г1алг1ай мотт хъеха белгалдаьд:

3-ча классе 68 сахъат, к1ира 2 сахъат (34 балха к1ира)

Г1алгтай мотл-102 сахъат (кира 3 сахъат) 3 класс.

Урока номер	Урока темаш	Ха		С1ахъаташ			Ц1.болх
		План.	Факт.				
	1 четверть. Шоллаг1ча классе дийшар кердадакхар.						
1	Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш.			1	Шоллаг1ча классе 1омодаър кердадакхар.		
2	Дешдакъа.			1	Дешдакъа бокъонаш 1омаяр.		
3	Доккха алап.			1	Доккхий алапаш маца язду дувцар.		
4	Шола мукъаза оазаш-алапаш.			1	Шола мукъаза алапаш яздар бокъонаш хар.		
5	Шолха алапаш.			1	Шолха алапаш нийса яздар.		
6	Шола-шолха алапаш.			1	Шола-шолха алапаш нийса яздар а уж нийса д1аалар.		
7	Йиш хоадора хъарак.			1	Йиш хоадо хъракаш нийса язъяр.Мотт шаъра бувцар.		
8	Диктант.			1	Диктанта кийчо яр.		
9	Г1алаташцара болх. Къоастора хъаракаш.			1	Г1алаташцара болх бар.Бокъонаш ювцар.		
10.	Къоастора хъаракаш нийса яздар.			1	Къоастора хъаракаш язъяра бокъонаш 1омаяр.		
11-13	Й1аъхеи лоацеи мукъа оазаш.			3	Мукъа оазаш хувцялар,дош хувцадалара бокъонаш 1омаяр.		
14	Шекон мукъа оазаш.			1	Шекон мукъа оазаш нийса хълаха хар.Бокъо 1омаяр.		
15	Дешт1ехъенаш.			1	Дешт1ехъенаш язъяра бокъонаш.		
16	Дешт1ехъенаш дешашца нийса язъяр.			1	Дешт1ехъенаш нийса язъяра бокъонаш.		
17	Сочинени.			1	Сочинени язъе кийча балар.		
18	Г1алаташцара болх. Гаргара дешаш.			1	Г1алаташцара болх бар.Бокъонаш ювцар.		
19	Х1амай белгалоний, дер гойтача дешай ц1ераш.			1	Къамаъла кертера маъженаш кердаяхар.		
20	Фу ду? Фу даъд? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.			1	Хаттарашта жоп нийса далар хар.		
21	Мишта? Малаг1а? Хъан? Сен? яхача			1	Хаттарашта жоп луш дола дешаш предложене		

	хаттарашта жоп лу дешаш.				чу лаха 1омабалар.		
22	Х1амай, белгалоний дер гойтача дешай ц1ераш.			1	Бокъонаш 1омая хъаювцар,уж шаъра яр.		
23	Диктант.			1	Диктант язде кийча балар.		
24	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташцара болх.Еррига бокъонаш кердаяхар.		
25	Предложени.			1	Предложени цун белгалонаш ювцар.		
26	Предложени чакхйоалача сецара хъаракаш.			1	Предложени чакхйоалаш цунга хъжжа хъарак оттаъяр «!?.»		
27	Дувцареи, хатгареи, айдареи предложенеш.			1	Предложени тайпаш хар.		
28	Хатгара предложенеш.			1	Хатгара предложени ювцар.		
29	Айдара предложенеш.			1	Айдара предложени ювцар.		
30	Подлежащи.			1	Къамаъла маъженаш цар белгалонаш хар.		
31	Подлежащи хъалехаш упражненеш яр.			1	Подлежщи нийса лаха хар.		
32	Сказуеми.			1	Сказуеми бокъонаш 1омаяр.		
33	Подлежащи сказуеми хъалехаш упражненеш яр.			1	Къамаъла доакъош нийса лаха хар.		
34	Карардар.			1	Бокъонаш 1омая ,из лаха хар.		
35	Изложени.			1	Изложени язъе кийчо яр.		
36	Г1алаташцара болх. Подлежащи, сказуеми, карардар.			1	Г1алаташцара болх хъабар.Бокъонаш хъаювцар.		
37	Кертера маъженаш.			1	Кертере маъженаш нийса лаха хар.		
38	Предложене кертерза маъженаш.			1	Кертера маъжений бокъонаш шаъра ювца хар.		
39-40	Предложенена юкърча дешай бувзам.			2	Дешай бувзам нийса тахкар.Шийна ховр ц1енача меттаца хъадувцар.		
41	Диктант.			1	Диктант язде кийчо яр.		
42	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташ тахкар ,царна анализ яр.1омадаър кердаакхар.		
	Деша оттам.						
43	Деша оттам. Цхъа			1	Деша оттам		

	овла бола дешаш.				бовзийтар.Цхъа овла бола дешаш лаха хар.		
44	Деша овла.			1	Гаргара дешаш лаха хар,овла къоастабе хар.		
45-46	Деша чаккхе.			2	Чаккхенаш нийса язъе 1омабалар.		
47	Диктант.			1	Диктанта кийчо яр.		
48	Г1алаташцара болх. Деша чаккхе хувцар.			1	Г1алаташ тоадар.Деша чаккхенаш язъе хар.		
49	Дешхьалхе.			1	Дешхьалхе. Бокьонаш керда яхар		
50	Дешхьалхе дешашца нийса язъяр.			1	Дешхьалхе дешашца нийса язъера бокьонаш 1омаяр		
51	Суффикс.			1	Суффикс нийса лаха хар.		
52	Суффиксай новкъосталца керда дешаш хьадар.			1	Керда дешаш хьакхоллаш суффиксаш т1тохар		
53	Деша оттам. Кердадаккхар.			1	Деша оттам нийса лаха хар		
54-55	Зовнеи къореи мукъаза оазаш дош кхоачалуча.			2	Оазаж хувца луш цар бокьонаш 1омаяр		
56	Сочинени.			1	Сочинени план отгаяр, из язъер		
57	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташ тоадар. 1омадаър кердадаккхар		
58	Шийна лаларча мукъазача оазашца увш йола мукъаза оаз «1».			1	«1» яха алап дешашца нийса яздар.Оазаш нийса д1аала хар.		
59	Йовш йола –р, -рг яха мукъаза оазаш.			1	Йовш йола оазаш нийса язъяра 1омабалар.Бокьонаш 1омаяр.		
60	Диктант.			1	Диктант язде кийча балар.		
61	Г1алаташцара болх. Деша оттам.			1	Г1алаташ тоадар.Деша оттам лаха хар.		
	Къамаъла доакъош.						
62	Къамаъла доакъош. Юкъара кхетам.			1	Къамаъла доакъош кердадахар.Бокьонаш шаьрьяр.		
63	Изложени.			1	Изложени план язъяр.Цун кийчо яр.		
64	Г1алаташцара болх. Къамаъла доакъош			1	Г1алаташ дашхар.Бокьонаш ювцар.Лаха хар.		
	Ц1ердош.						
65-66	Ц1ердош.Юкъара кхетам.			2	Ц1ердешай юкъара кхетам совбаккхар.		

67	Цердешай таьрахъашца хувцадалар.			1	Цердешай таьрахъаш нийса къоастаде хар.		
68	Диктант.			1	Диктант яздар.Бокьонаш ювцар.		
69	Галаташцара болх. Ломадаьр чоаглар.			1	Галаташ тоадар.Ломадаьр дашхар		
70-71	Цердешаш таьрахъашца хувцадалар.			2	Цердешай таьрахъаш дувцар.		
72	Цердешай классаш.			1	Цердешай классаш къоастаяр.		
73	Нах белгалбеча цердешай классаш.			1	Цердешай классаш нах мишта белгалбу.		
74	Кхыйола хламаш белгалъеча цердешай классаш.			1	Кхыйола хламаш мишта белгаю.		
75-76	Кхыча дешашца дувцадаларах цердешаш хувцадалар.			2	Цердешаш мишта хувцалу,цар бокьонаш.		
77	Диктант.			1	Диктант яздар.		
78	Галаташцара болх. Ломадаьр чоаглар.			1	Галаташцара болх бар.Ломадаьр кердаккхар.		
79	Кхыча дешашца дувцадаларах цердешаш хувцадалар.			1	Цердешай хувцадалара бокьонаш Ломаяр.		
	Белгалдош.						
80	Белгалдош. Юкъара кхетам.			1	Белгалдош,цун кхетам .		
81	Белгалдешай цердешашцара бувзам.			1	Белгалдешай бувзам мишта хул Ломабар.		
82-83	Лоламеи лоламзеи белгалдешаш			2	Белгалдешай тайпаш Ломадар.Бокьонаш Ломаяр.		
84	Сочинени «Блаьсти».			1	Счинени план язъяр.		
85	Галаташцара болх. Лоламе белгалдешаш хьахилар.			1	Галаташ тоадар.Лоламе белгалдешай формаш хар.		
86-87	Белгалдешаш классашца хувцадалар.			2	Белгалдешай классаш Ломаяр,уж лаха хар.		
88	Диктант.			1	Бокьонаш ювцар.Диктант яздар.		
89	Галаташцара болх. Белгалдешаш таьрахъашца хувцадалар.			1	Галаташ тоадар.Белгалдешай таьрахъаш хьадувцар.		

90	Белгалдош. Кердадаккхар.			1	Белгалдешай хатгара жоп дала хар.Бокъонаш 1омаяр.		
	Хандош.						
91	Хандош. Юкъара кхетам.			1	Хандеша хатгараш дувцар.Хандош лаха хар.		
92	Хандош ханашца хувцадалар.			1	Хандеша ханаш 1омаяр.Уж лаха 1омабалар.		
93	Йола ха.			1	Йола ха цун хаттар дувцар.		
94-95	Хандеша яха ха.			2	Яха ха цун балгало ювцар.		
96	Хандеша йоаг1а ха.			1	Йоаг1а ха 1омаяр.Хатгара жоп далар.		
97-98	Хандеша йолеи, яхаи, йоаг1еи ханаш.			2	Еррига ханаш кердаяхар.Бокъонаш 1омаяр.		
99	Диктант.			1	Диктант яздар.		
100	Г1алаташцара болх. Хандош кердадаккхар.			1	Г1алаташт1ара болх бар.Хандош дувцар.		
	Дерригача шера 1омадаър кердадаккхар.						
101	Шола, шола-шолха алапаш. Шекон мукъа, мукъаза алапаш.			1	Шола а шола-шолха а алапаш нийса яздар.		
102	Дош сехъадаккхар. Кертереи кертерзеи маъженаш.			1	Дош нийса сехъадаккха 1омабалар.		

№	Тема урока	Кол.часов	План.дата	Факт.дата
1	Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш	1	06.09	
2	Дешдакъа	1	07.09.	
3	Доккха алап	1	13.09	
4	Шола мукъаза оазаш-алапаш	1	14.09	
5-6	Шолха алапаш	2	20.09 21.09	
7	Диктант	1	27.09	
8	Г1алаташцара болх	1	28.09	
9-10	Шола –шолха алапаш	2	04.10 05.10	
11	Йиш хоадора хъаракаш	1	11.10	
12	Къостора хъаракаш	1	12.10	
13	Диктант	1	18.10	
14-15	Г1алаташцара болх. Й1аъхеи лоацеи мукъа оазаш	2	19.10 05.10	
16	Шекон мукъа оазаш	1	26.10	
17-18	Дешт1ехъенаш	2	08.11 09.11	
19	Гаргара дешаш	1	13.11	
20	Хъамай , белгалоний, дер гойтача дешай ц1ераш	1	16.11	
21	Изложени	1	22.11	
22	Г1алаташцара болх. Предложени	1	23.11	
23	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш	1	29.11	
24	Подлежащи	1	30.11	
25	Сказуеми	1	06.12	
26	Карардар	1	07.12	
27-28	Кертера маъженаш	2	13.12	
29	Диктант	1	14.12	
30	Г1алаташцара болх	1	20.12	
31	Предложене кертерза маъженаш	1	21.12	
32	Предложенена юкърча дешай бувзам	1	27.12	

33	Деше овла	1	28.12	
34	Деша чакхе	1	10.01	
35	Дешхьалхе	1	11.01	
36	Суффикс	1	17.01	
37	Диктант	1	18.01	
38	Г1алаташцара болх	1	24.01	
39	Зовнеи кьореи мукъзаза оазаш дош кхоачалуча	1	25.01	
40	Шийна лаларча мукъзаза оазаш дош кхоачалуча	1	31.01	
41	Изложени	1	01.02	
42	Ц1ердош. Юкъара кхетам	1	07.02	
43-44	Ц1ердешаш таьрахъашца ц1ердешаш хувцадалар	2	08.02 14.02	
45	Сочинени	1	15.02	
46	Ц1ердешай классаш	1	21.02	
47-48	Кхыча дешашца дувзадаларах ц1ердешаш хувцадалар	2	22.02 28.02	
49	Диктант	1	29.02	
50	Г1алаташцара болх	1	06.03	
51	Белгалдош. Юкъара кхетам	1	07.03	
52-53	Ло1амеи ло1амзеи белгалдешаш	2	13.03	
54	Белгалдешаш классашца хувцадалар	1	14.03	
55-56	Белгалдешаш таьрахъашца хувцадалар	2	20.03 21.03	
57	Диктант	1	03.04	
58	Г1алаташцара болх	1	04.04	
59	Хандош. Юкъара кхетам	1	10.04	
60	Хандош ханашца хувцадалар	1	11.04	
61	Сочинени	1	17.04	
62	Хандеша йоала ха	1	18.04	
63	Хандеша яха ха	1	24.04	
64	Хандеша йоаг1а ха	1	25.04	
65	Диктант	1	02.05	
66-68	Шера 1омадаьр кердадаккхар	3	13.95 16.05 22.05	

